

УДК 351.9

Дегтяр Андрій Олегович

завідувач кафедри менеджменту і адміністрування
Харківської державної академії культури
Міністерства культури України,
доктор наук з державного управління, професор,
заслужений діяч науки і техніки України

Бублій Максим Петрович

доцент кафедри економіки праці та управління персоналом
Харківського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
кандидат наук з державного управління, доцент

ЗАСТОСУВАННЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ У ДОСЛІДЖЕННЯХ З ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

***Анотація.** У статті розглянуто основні наукові підходи в дослідженнях протидії корупції в органах державної влади. Визначено, що неможливо протидіяти корупції в органах державної влади лише з позицій кримінологічного підходу, потрібне міждисциплінарне дослідження корупції як комплексного соціального явища та створення умов для його усунення.*

***Ключові слова:** корупція, протидія корупції, органи державної влади, державні службовці, наукові підходи до державного управління, державна соціально-культурна політика, інноваційний розвиток.*

Дегтярь А.О., Бублий М.П. Использование научных подходов в исследованиях по противодействию коррупции в органах государственной власти

***Аннотация.** В статье рассмотрены основные научные подходы в исследованиях противодействия коррупции в органах государственной власти. Определено, что невозможно противодействовать коррупции в органах государственной власти только с позиций криминологического подхода, необходимо междисциплинарное исследование коррупции как комплексного социального явления и создание условий для его устранения.*

***Ключевые слова:** коррупция, противодействие коррупции, органы государственной власти, государственные служащие, научные подходы к государственному управлению, государственная социально-культурная политика, инновационное развитие.*

Diehtiar A.O., Bublly M.P. The application of scientific approaches to research on corruption counteraction in public authorities

***Annotation.** The article considers main scientific approaches in research of corruption counteraction in public authorities. Determined that it is impossible to fight corruption in the public authorities only from the standpoint of criminological approach, it is necessary an interdisciplinary study of corruption as a complex social phenomenon and create conditions for its elimination.*

Key words: socio-cultural sphere, public administration, socio-cultural policy, innovative development.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Реалізація політико-адміністративних реформ, спрямованих на забезпечення ефективності та прозорості державного управління, консолідацію демократії, стикається з багатьма перешкодами, включаючи корупцію. Корумпованість державних чиновників пов'язана з ухваленням ними політичних рішень, часто девальвує демократичні політичні практики, що в підсумку може призводити до делегітимізації політичної влади. Аналіз практики антикорупційної діяльності держави з метою розроблення оптимальних рішень у сфері протидії корупції в системі публічної влади та її мінімізації робить цю проблематику актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних і прикладних проблем протидії корупції в органах державної влади в сучасній літературі присвячено праці таких учених, як І. Басанцов [1], О. Зубарева [1], О. Боднарчук [2], О. Бурдьє [3], Е. Дюркгейм [4], С. Журавський [5], І. Лопушинський [8-10], М. Михальченко [5], О. Михальченко [5], І. Ревак [6], Г. Кохан [7], Р. Мертон [11], Т. Парсонс [12] та ін. У зазначених публікаціях детально розроблено загальні питання протидії корупції.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас чимало теоретичних і практичних питань цієї проблематики залишаються недостатньо розкритими з погляду комплексності та системності, що дає підстави стверджувати про актуальність вивчення наукових підходів у дослідженнях з протидії корупції в органах державної влади.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є з'ясування особливостей застосування наукових підходів у дослідженнях з протидії корупції в органах державної влади та надання пропозицій з удосконалення цього процесу.

Виклад основного матеріалу. У минулому дослідники за допомогою статистики й анкет вивчали за різними показниками (доходи, освіта, службове мобільність, статуси, інтереси) стратифікацію чиновництва як професійної групи, антагонізми всередині її, ресурси поповнення згідно з класово-становою структурою суспільства, особливості соціальної психології та ін. У роки радянської влади вивчення корупції не належало до пріоритетних наукових напрямків. Уважалося, що корупція – це невід’ємна риса капіталізму, а прояви хабарництва з боку окремих чиновників не мають системного характеру.

Соціологічний підхід до розуміння сутності корупції виявляє більш широкі горизонти її наукового аналізу й дозволяє перейти від розгляду приватних злочинних практик до опису корупції як масштабної, інтегрованої та соціально небезпечної системи. Здійснити соціологічний аналіз корупції, виявити основні кроки її соціальної генези дозволяють дослідження Е. Дюркгейма в галузі соціології злочинності.

З концепції Е. Дюркгейма випливають такі методологічні чинники: по-перше, корупція як злочин становить собою не патологію індивідуальної поведінки учасників корупційної оборудки, а дисфункції соціальної системи, збій нормативної сфери суспільства; по-друге, корупцію як системне соціальне явище характеризує пошук норм, здатних подолати неефективність системи соціального управління і правової системи [4, с. 25].

Корупція в її соціологічній площині – соціальна хвороба, синдром хворого суспільства, аномія, яскравий приклад соціальної дисфункції, зумовленої суперечностями між індивідуальними цілями членів соціальної організації та цілями самої організації, а також між формально-логічною сутністю соціальної організації та її соціальною природою [4, с. 29].

За такого підходу до дослідження корупції, слід говорити і про наявність феномену аномії, що впливає на формування соціальної дійсності. Поняття аномії було введено в соціологію Е. Дюркгеймом. При цьому

йдеться про стан суспільства або особисте ставлення до суспільства, у якому наявний недостатній консенсус, брак віри в цінності або цілі, а також втрата ефективності, нормативних або моральних меж, що регулюють колективне (індивідуальне) життя [4, с. 30].

Американський соціолог Р. Мертон, розвиваючи поняття аномії, визначав його як соціальні ситуації та індивідуальні орієнтації, що не відповідають визначеним культурою цілям і доступністю, інституціоналізованих засобів їх досягнення. Загальність категорії корупції дозволяє уточнити зміст відповідних норм не тільки з погляду моральної єдності соціуму (дати оцінку, зокрема, реалізації вимоги соціальної справедливості як центрального політичного завдання), але і з позиції більш широкої системності [11, с. 160].

В аномійному суспільстві, що індіферентно сприймає будь-які злочини, корупція, як ракова пухлина, здатна зруйнувати здорову соціальну тканину і знищити суспільство. Корупція як соціальне явище становить собою не лише особливий вид кримінальних дій, але й частину культури населення, а також віддзеркалює стан дисфункції соціальної системи в цілому і системи адміністративного управління. Соціальна генеза корупції пов'язана з дисфункцією державного управління, з неефективністю діяльності бюрократії за відсутності належного цивільного, а також іншого (адміністративного, правового, фінансового, інформаційного) контролю.

Р. Мертон, розвиваючи функціональну теорію, докладно розглянув функції неформальних лідерів, виокремивши при цьому кілька основних: по-перше, надання різного роду послуг найбільш знедоленим жителям, вдячністю за які були голоси на виборах; по-друге, вирішення проблем підприємців – як дрібних, так і великих, які потребували допомоги під час виконання великих і дорогих проектів; по-третє, надання каналів соціальної мобільності для представників тих соціальних груп, для яких закрито або надзвичайно ускладнено інші, легальні способи вертикальної мобільності;

по-четверте, заміщення офіційної легітимації тих видів бізнесу, що стоять поза законом; у той же час – забезпечення контролю через установлення стандартів і меж діяльності [11, с. 161].

В опублікованій науковій літературі можна виокремити кілька підходів до взаємозв'язку культури й корупції. На думку Р. Мертона, корупція – це тимчасовий стан, дисфункція в культурі, що розуміється як система цінностей, норм і настанов, що поділяються членами спільноти. Вона стає можливою в ситуації аномії, негативного ставлення або байдужості значної частини спільноти до соціальних норм, породжуваного конфліктом між елементами системи цінностей [11, с. 163].

Традиція розгляду корупції як девіантної поведінки належить німецькому вченому К. Фрідріху, який розглядав корупцію як поведінку, що відхиляється від домінуючих у політичній сфері норм і зумовлена мотивацією отримання особистої вигоди за громадський рахунок. Особиста вигода не обов'язково має грошово-фінансовий характер, вона може бути пов'язана з просуванням по службі самого корупціонера чи іншими перевагами для членів його сім'ї та близьких осіб. На думку К. Фрідріха, корупція – це один з неодмінних супутників політики, а «остаточна перемога над корупцією становить собою утопічне завдання. Він уважав, що корупція – явище майже однозначно негативне, «патологія політики», псуванню при цьому піддаються і державні чиновники, і владні інститути, хоча він визнає її функціональність до певної межі [14, р. 38].

Розглядаючи корупцію з економічного погляду, С. Роуз-Аккерман відзначає її важливу ознаку – прихований, таємний характер. Те, що не ховається від очей громадськості та є допустимим з погляду суспільства, не є корупцією. Учений розглядає корупцію як форму соціального обміну, а корупційні платежі – як частину транзакційних витрат [17, с. 68]. До них належать: по-перше, витрати учасників угоди, розмір і тип хабара, правила й

норми здійснення операції; по-друге, дотримання угоди, забезпечення довіри, адаптація до змінених обставин і механізм вирішення розбіжностей.

С. Роуз-Аккерман зазначає, що економіка – дієвий інструмент аналізу корупції. Культурні відмінності й мораль додають свої нюанси, зокрема для розуміння того, де спокуса корупції є найбільш відчутною і де вона має найбільший вплив, потрібен загальний економічний підхід [17, с. 69]. Серед економічних теорій корупції заслуговує на увагу теорія корупції як статусної ренти, а також так звана «агентська модель» корупції.

Перша теорія добре ілюструється І. Басанцовим та О. Зубаревим, які вважають, що в характеристиці корупції центральним є посадовий момент, тобто «корінь» корупції в наявності «місця», положення, з якого можна отримувати прибуток [1, с. 51]. «Агентська модель» уперше була описана К. Бенфілдом, який вважав, що корупція стає можливою, коли існують три типи економічних агентів: уповноважений, той, хто уповноважує, і третя особа, доходи і втрати якої залежать від уповноваженого. Уповноважений схильний до корупції тією мірою, якою він може приховати корупцію від того, хто його уповноважує. Він стає корумпованим, коли приносить інтереси того, хто його уповноважує, в жертву власним, порушуючи при цьому закон [13, с. 25].

На думку О. Бондарчука, існує досить багато прикладів «узаконення» хабара. Витрати, що дозволяють забезпечити «прихильність» клієнта, розглядаються як звичайні ділові витрати, віднімаються з доходу в податкових деклараціях. Наприклад, Верховний Суд не раз дозволяв суми «подяк» кваліфікувати як накладні витрати, віднімати з сум, що підлягають оподаткуванню [2, с. 43].

Прихильники теорії суспільного вибору розглядають корупцію як особливу форму ренти. У межах цієї теорії корупцію визначають як обмін впливу державних чиновників, які розпоряджаються наданням обмежених ресурсів, на грошову чи іншу винагороду. Корумпований чиновник розглядає

службу як приватне підприємство, прибутковість якого слід максимально підвищувати.

Оцінка корупції як незаконного способу вилучення ренти в межах теорії рентоорієнтованої поведінки наводиться в роботі Г. Кохана [7, с. 24]. Економічна рента може розглядатися як плата за ресурси понад максимальні величини альтернативних витрат за немонопольного використання цих ресурсів. Під рентоорієнтовною поведінкою розуміються різноманітні зусилля, спрямовані на здійснення державного втручання в (ринковий) розподіл ресурсів з метою присвоєння штучно створюваних таким чином доходів у вигляді ренти.

Прихильники теорії прав власності визначають корупцію як «чорний бюрократичний ринок». На думку І. Ревака, корупція являє чорний ринок прав власності, право довільно розподіляти, яке надано чиновникам. Корупція є легальним і гнучким засобом перерозподілу або присвоєння прав власності. Згідно з цією теорією права власності ефективні, якщо вони відповідають двом умовам – є винятковими і передаються [6, с. 74].

Перші дослідження корупції було присвячено аналізу функціонування американської політичної машини у великих містах США, у яких було відзначено найважливішу характеристику корупції – додатковість щодо формальних інститутів. Ішлося про великі, що швидко зростають, міста США з їх специфічними проблемами і конфліктами. У міру проведення реформи державної служби в США «дилетантське управління» чиновників, замінювалося професійним бюрократичним, коли пости займали університетські освічені чиновники, які непідкупні та знають свою справу.

На думку А. Хайденхаймера, слід виокремити три категорії визначення корупції, орієнтовані на такі соціальні компоненти: бюрократичний апарат, ринок, суспільний інтерес. З погляду «суспільного інтересу», корупцію розглядають як акт, який порушує відповідальність щодо системи

громадського порядку. Відповідно порушення громадського інтересу для отримання особистої вигоди становить собою акт корупції [15, с. 25].

Функціоналісти також наголошують, що корупція – це єдиний засіб поступового створення інститутів, потрібних для демократичного розвитку суспільства. Її функція полягає у формуванні способів інтеграції, що не спираються на систематичне насильство як форму політичного вираження, і формулюванні соціальних вимог.

У межах структурно-функціонального підходу дослідники розглядали не стільки саму корупцію, скільки її наслідки. Корупція подавалася як дисфункція, зумовлена внутрішніми політичними, культурними та адміністративними чинниками. Корупція як соціальний феномен виявляється в порушеннях (дисфункціях), що виникають у процесі спільного досягнення загальних для колективу цілей.

На думку Т. Парсонса, колективом є будь-яка система, що включає в себе узгоджені дії групи особистостей, орієнтованих на досягнення колективної мети або системи колективних цілей, відповідно під колективами можуть розумітися і групи корупціонерів. З погляду західних дослідників, корупцію не можна пояснити лише моральним падінням, нечесністю окремих представників влади, їх індивідуальною поведінкою. Вона є індикатором певних суспільних відносин, одним із виявлень зв'язку між формальними і неформальними елементами системи [12, с. 68].

П. Бурдьо у своїх працях досліджував витoki корупційних проявів. На його думку, соціолог має давати інструменти для опису й пояснення соціального світу, насамперед – розкривати механізми встановлення різних форм соціального панування, даючи тим самим знаряддя боротьби з цим пануванням, що часто сприймається як щось природне, само собою зрозуміле. У будь-якому суспільстві завжди існує розбіжність між закладеними в законодавстві правилами поведінки і негласними правилами поведінки, прихованою системою правил, за допомогою яких на практиці

вирішуються поточні політичні питання. Це пояснюється тим, що правила, які містяться в «негласному кодексі поведінки», виявляються потрібними для практичного управління або навіть виявляються стабілізаційним чинником [3, с. 46].

Установлена в державі система права через закладену в неї стабільність й захищеність від змін, через інтереси окремих верств і груп суспільства виявляється внаслідок цього малорухливою, не встигає за реальними політичними й економічними процесами, що відбуваються в суспільстві. Це зумовлює існування і володіння значною сферою впливу негласних правил поведінки, у межах яких наявна висока ймовірність виникнення корупції.

У період соціальної стабільності дистанція між закріпленою системою права й негласними правилами залишається постійною. Інакшою є ситуація, коли суспільство переживає стрімкі зміни. У цей момент або закріплена система права докорінним чином не відповідає реальним відносинам, що стрімко встановлюються, або нашвидку видозмінена чи радикально перебудована система права виявляється через повну відсутність практики правозастосування недієздатною, як і колишнє законодавство. Через це прояви корупції в транзитивних суспільствах поширені.

Водночас слід визнати і прояв кризи сучасної соціальної теорії. Ця криза зумовлена розчаруванням у можливостях соціальної науки побудувати загальну теорію соціального розвитку та описати чинну соціальну реальність. Особливо розчаровані дослідники звернулися до феноменології, яка заперечує існування об'єктивних законів і стверджує, що соціальна реальність створюється, як кажуть самі феноменологи, інтерсуб'єктивно, шляхом «проговорювання». Цей так званий «мовний» варіант «створення» соціальної реальності веде до заперечення її об'єктивних підстав.

З феноменологічним трактуванням виникнення й функціонування соціальної реальності не можуть погодитися представники матеріалізму, структурно-функціонального аналізу, а також психоаналізу. Виникнення соціальної реальності вони пов'язують не тільки із суб'єктивними особливостями людини, але і з такими об'єктивними процесами, як праця, час, що втілені у вартісних відносинах ринкової економіки і т. ін. Такий підхід не знімає труднощів формування й розвитку загальної теорії соціального розвитку, але й не робить таке завдання безперспективним.

За твердженням Н. Лефта, про інституціоналізацію процесу становлення корупційних практик свідчить те, що низка функцій виконуються корупцією: по-перше, спрощення адміністративних зв'язків, прискорення і спрощення ухвалення управлінських рішень, консолідація та реструктуризація відносин між соціальними класами та групами, сприяння економічному розвитку через скорочення бюрократичних бар'єрів, оптимізація економіки в умовах дефіциту ресурсів; по-друге, наявність цілком певних суб'єктів корупційних взаємин (патрон – клієнт), розподіл соціальних ролей (хабародавець, хабароотримувач, посередник); по-третє, наявність певних правил гри, норм, відомих суб'єктів корупційної діяльності; по-четверте, сформований сленг і символіка корупційних дій, стала й відома зацікавленим особам вартість послуг [16, с. 66].

Поширення ринкових відносин, з одного боку, і бюрократизація влади й управління, з іншого, руйнують традиційні форми групової солідарності, характерні для доіндустріальних суспільств. Проте в західних країнах, замість особистої залежності, між індивідами встановилися договірні відносини, регульовані правом. Відносини типу «патрон-клієнт», будучи природною формою захисту індивіда, у традиційному суспільстві мають всі шанси зберегтися і в період модернізації. Вони можуть виявлятися по-різному й часто сприймаються як корупційні.

Використання конструктивістського підходу до дослідження корупції пов'язане з концепцією соціального конструювання реальності. Хоча реальність соціально визначена, саме її визначення втілюється в конкретних індивідів і груп, які творять це визначення. Процес соціального, конструювання корупції включає: по-перше, наявність безлічі фактів продажності (хабарництва) різних державних службовців і посадових осіб; по-друге, усвідомлення цих фактів як соціальної проблеми; по-третє, криміналізацію деяких форм корупційної діяльності; по-четверте, реакцію політиків, правоохоронних органів, юристів, засобів масової інформації, населення на корупцію і т. ін.

Західні вчені воліють дослідити корупцію з економічних позицій, у той час як вітчизняна дослідницька традиція заснована на кримінологічному підході. З кримінологічного погляду злочинним є реально вчинене діяння (дія або бездіяльність), заборонене чинним кримінальним законодавством. Отже, кримінологічне оцінювання корупції вимагає чіткого її визначення й законодавчого закріплення. На думку О. Бондарчука, законодавче визначення корупції дозволить розширити можливості органів правопорядку і перевести боротьбу з корупцією на якісно новий рівень [2, с. 61].

За твердженням В. Журавського та М. Михальченка, будь-яке законодавство або обмеження створює практично у всіх учасників спонукальні мотиви до порушення закону і швидше за все призведе до зростання злочинності й корупції в лавах урядових чиновників. Таким чином, одна з причин, за якими багато товариств серйозно вражені корупцією держапарату, полягає в тому, що майже всі приватні підприємці мають спонукальні мотиви до порушення закону, при цьому майже ні в кого не виникає стимулу повідомляти про такі порушення владі [5, с. 51].

В основу кримінологічного аналізу корупції може бути покладено такі ознаки: по-перше, корупція – це результат спільної діяльності посадових та інших осіб; по-друге, корупція передбачає використання посадовою особою

можливостей, що надаються займаною посадою; по-третє, корупція приносить всім учасникам вигоди матеріального і нематеріального характеру від їх дії або бездіяльності; по-четверте, корупція не пов'язується виключно з хабарем, а передбачає більш широке трактування «надання матеріальних та інших вигод».

Принципова обмеженість кримінологічного підходу полягає в такому: по-перше, корупція має прихований характер і нечасто стає предметом судового розгляду, тіньовий характер корупційних зв'язків ускладнює технічну процедуру фіксації та можливість юридичної заходу подібної активності; по-друге, корупція не зводиться до хабарництва (і взагалі до набору кримінальних злочинів), оскільки лобізм, протекціонізм, створення різних «цільових фондів», надання пільг, перехід державних чиновників на високооплачувану роботу в комерційні структури і т. ін. також часто є формами корупції; по-третє, складність правової боротьби з корупцією полягає в тому, що найчастіше законодавці, які мають ухвалювати закони про боротьбу з корупцією, насправді протидіють цьому.

Кримінологічний підхід до вивчення корупції передбачає чітке позначення її контурів як злочинного феномену та виявлення її структури як злочинного акту. Антикорупційна діяльність відповідно до них орієнтується насамперед на припинення корупції за «фактом» корупційного діяння. Однак більшість проявів корупції уникає кримінологічного аналізу, оскільки контури корупції як соціального явища набагато ширші. Латентний характер корупції перешкоджає виявленню та реєстрації її за фактом злочину.

Існування корупційної мережі всередині легальної адміністративно-управлінської структури ускладнює як саму кваліфікацію злочинного діяння, так і визначення його дійсних суб'єктів. Подолати обмеженість кримінологічного аналізу можливо на базі розвитку соціологічного підходу, здатного виявляти корупційні соціальні практики, а не тільки фіксувати випадки» чи «діяння», бачити корупційні мережі за фігурами окремих

«хабарників», зв'язувати в одне ціле поведінку людей і організованих систем і тим самим делатентизувати корупцію.

У сучасному політологічному знанні корупція вивчається в цілому як соціальний феномен. Представники академічної науки неодноразово робили спроби узагальнити наявні факти і виробити теоретичні моделі, що описують зазначене явище. Саме завдяки своєму інтерпретаційному потенціалу, здатності пояснювати різні корупційні прояви політологія є однією з найбільш ємних наукових дисциплін, у межах яких вивчається корупція.

У межах політологічних підходів найбільш часто розглядається явище «політичної» та «адміністративної» корупції, пов'язаної з боротьбою еліт, трансформацією політичного статусу, корозією адміністративного апарату, використанням корупції в політичній боротьбі [8]. Використання поняття «корупція» щодо політики приписується ще Аристотелю, який визначав тиранію як неправильну, зіпсовану, тобто корумповану форму монархії. Визначення корупції в сучасній політологічній науці передбачає використання таких категорій, як «влада», «публічний статус» та ін.

Політична наука підходить до визначення корупції насамперед як чинника, що деформує політичну організацію суспільства, підриває демократичні процедури. Першорядну увагу політологи звертають на такі форми корупції, як незаконне фінансування політичних партій, парламентські зловживання, торгівлю впливом, що утворюють політичну корупцію, що відрізняється від ділової та побутової корупції, позбавлених політичного елемента. Політична корупція породжує клептократію (влада злодіїв) як форму організації влади та адекватну їй соціально-політичну групу, що базується на корупції [1; 9]. Характерною ознакою політологічних досліджень корупції, на думку фахівців, є описовий підхід, тобто акцент робиться на описі стану корупції за наявності конкретно історичних форм політичного устрою.

На думку Г. Кохана, корупцію з погляду політології можна визначити як дії, що виражаються у використанні особами свого публічного статусу з метою незаконного отримання майнових і немайнових благ і переваг, безпосереднім чином пов'язані з усіма сферами життя людського суспільства і, таким чином, впливають на розвиток країн світу [7, с. 54].

Правлячі еліти часто виявляються втягнуті в корупційні практики. Будь-які адміністративні функції мають політичний вимір, а адміністративна й політична корупція є сторонами одного і того ж явища. З погляду виявлення корупції, зловживання адміністративними повноваженнями значно легше встановити, оскільки адміністративні функції визначаються більш точно, ніж ролі політиків.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, у сучасній науці корупція – це відносини особливої залежності між суб'єктами політичної, господарської та іншої діяльності, яка передбачає надання різного роду послуг за різноманітну, офіційно не передбачену винагороду. У змістовному розумінні корупція пов'язана з включенням посадової особи в певну систему відносин, взаємодій, у які вона через своє становище не може бути включена явно. Слід зазначити, що корупція виходить за межі надання й одержання хабарів або підкупу посадової особи, а набуває характеру лінії, стилю поведінки. У той же час корумповані зв'язки не обов'язково характеризуються стійкістю, тривалістю, вони можуть бути разовими, ситуативними, усе залежить від внутрішньої настанови людини, її готовності використовувати свої повноваження у власних корисливих інтересах.

Перспективи подальших розвідок. Перевагою кримінологічного підходу до визначення корупції є точність і чіткість використовуваних критеріїв. Однак при більш глибокому аналізі проблеми протидії корупції слід наголосити, що застосування тільки кримінологічного підходу не достатньо – слід дослідити корупцію як комплексне соціальне явище.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Басанцов І. В. Корупція в Україні: сучасні реалії та ефективні засоби протидії : монографія / І.В. Басанцов, О.О. Зубарева. – Суми : Сумський державний університет, 2016. – 113 с.
2. Боднарчук О. Г. Теоретичні основи та адміністративно-правові механізми протидії корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України : монограф. / О.Г. Боднарчук. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 462 с.
3. Бурдьє О. П. Соціологія соціального пространства / О.П.Бурдьє ; [пер. с фр.; общ. ред. Н. Шматко]. – М.: Інститут експериментальної соціології, 2005. – 147 с.
4. Дюркгейм Е. Соціологія. Её предмет, метод, предназначение / Е. Дюркгейм; [Пер. с фр., составление, послесловие и примечания А.Б. Гофмана]. – М. : Канон, 1995. – 352 с.
5. Корупція в Україні – не політика: монограф. / В.С. Журавський, М.І. Михальченко, О.М. Михальченко. – К. : Фенікс, 2007. – 408 с.
6. Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження : монграф. / [керівник авт. кол. доц. І.О. Рєвак]. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 220 с.
7. Кохан Г. В. Явище політичної корупції: теоретико-методологічний аналіз : монографія / Г. В. Кохан. – К. : НІСД, 2013. – 232 с.
8. Лопушинський І. П. Запобігання і протидія політичній корупції в Україні: реалії сьогодення та законодавчі новації // Ціннісний вимір політичної діяльності: Збірник наукових праць / Редколегія: Ю. М. Бардачов – голова, Ф. Г. Семенченко, Ю. О. Ватуля та ін. – Херсон: вид-во ПП Вишемирський В.С., 2017. – С. 30-32.
9. Лопушинський І. П. Клептократія як влада злодіїв: чинники формування та шляхи запобігання // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування: електор. наук. фах. вид. Херсонського національного технічного університету / голов. ред. проф. Лопушинський І. П. – 2016. – № 1. – Режим доступу: <http://www.srbss-nbuv.ua/> -Назва з екрана.
10. Лопушинський І. П. Криптократія (тіньова влада) як протипага публічній владі // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування: електор. наук. фах. вид. Херсонського національного технічного університету / голов. ред. проф. Лопушинський І. П. – 2016. – № 2. – Режим доступу: <http://www.srbss-nbuv.ua/> -Назва з екрана.
11. Мертон Р. Соціальна теорія і соціальна структура / Р. Мертон // Социс. – 1992. – №2. – С. 159-174.
12. Парсонс Т. Система сучасних обществ / Т. Парсонс ; [Пер. с англ. Л.А. Седова і А.Д. Ковалева. Под ред. М.С. Ковалевої]. – М. : Аспект Пресс, 1998. – 270 с.
13. Banfield E.C. An Appreciation. / E.C. Banfield. – Claremont, California : Henry Salvatori Center, 2002. – 189 p.
14. Friedrich Carl J. The Pathology of Politics: Violence, Betrayal, Corruption, Secrecy, and Propaganda. / Carl J. Friedrich. – New York : Harper & Row, 1972. – 259 p.
15. Heidenheimer A. Perspectives on the corruption / A. Heidenheimer // Political corruption. – 1989. – №4. – P. 25-34.
16. Left N. Economic Development through Bureaucratic Corruption / N. Left // The American Behavioral Scientist. – 1994. – №1. – P. 65 -71
17. Rose-Ackerman S. Corruption: A Study in Political Economy. / S. Rose-Ackerman. – New York: Academic Press. 1978. – 278 p.

Statement of the problem. The implementation of political and administrative reforms aimed at ensuring efficiency and transparency of public administration, consolidation of democracy, faces many obstacles, including

corruption. Corrupt public officials associated with the adoption of political decisions, often devalues democratic political practice, which ultimately may lead to the de-legitimization of political power.

Urgency. Analysis of the practice of anti-corruption activities of the state with the aim of developing optimal solutions in the sphere of counteraction of corruption in system of public authorities, and its minimization makes the issue relevant. However, there are many theoretical and practical topics remain insufficiently disclosed terms of comprehensiveness and consistency that gives grounds to assert the relevance of the study of scientific approaches to research on corruption counteraction in public authorities.

The purpose of the article and task was to study the characteristics of the application of scientific approaches in research of corruption in public authorities and provision of proposals for improving the process.

Summary. Established in the state system of law in force laid down in the stability and protection from changes by virtue of the interests of individual layers and groups of society is consequently inactive, no time for real political and economic processes in society. This leads to the existence and the possession of considerable sphere of influence of the unspoken rules of behavior within which a high probability of corruption.

In a period of social stability, the distance between the fixed system of law and unwritten rules remains constant. This is not the case when society is experiencing rapid changes. At this point, or fixed system of law fundamentally does not correspond to the real relations, which are established rapidly, or hastily modified radically restructured system of law is due to the complete lack of enforcement, ineffective as previous legislation. Because of this, corruption in transition societies are common.

Conclusions and outcomes. Thus, in modern science, corruption is a special relationship of dependence between actors in the political, economic and other activities, which provides different kinds of services for a variety of officially

unpredictable reward. In terms of content, the corruption associated with the inclusion of officials of a certain system of relations, of interactions, in which he in virtue of his position, can not be included explicitly. It should be noted that corruption goes beyond the giving and receiving of bribes, but bribery of officials, and acquires character line behavior. At the same time the corrupt therefore not necessarily sustainable, lasting, they can be one-time, situational, all depends on inner attitudes, his willingness to use his powers for their own selfish interests. The advantage of a criminological approach to the definition of corruption acts relative precision and clarity of the criteria used. However, a deeper analysis of the problem of corruption, it should be emphasized that the use of only criminological approach, it is necessary to investigate corruption as a complex social phenomenon.